

למשה בפיני:

אתיא, הרי הן נלמדות ב"זה הכלל" [שאמר תנא דידן בסוף דבריו].

אלא, לתנא דבי רבי ישמעאל, דאמר מנין של י"ח טרפות, משמע מדבריו שרק י"ח טרפות אלו איכא, ותו ליכא.

ולדבריו תקשי: והא איכא בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה [ראה ציור בספר שיחת חולין], שהיא טרפה, ואינה כלולה בתוך מנין י"ח הטרפות! (13)

ומשנינן: תנא דבי רבי ישמעאל סבר ליה כרבי שמעון בן אלעזר, דאמר יכולה היא

והוינן בה: ותו ליכא, וכי אין טריפות נוספות? והא איכא טריפות "ב.ס.ג.ר." שהם סימנים לארבע טריפות, שיבוארו לקמן, וכמו כן איכא שב שמעתתא, שבע סוגי טרפות שלא נשנו במשנה אלא שנו אותן אמוראים, ושגם הן יבוארו לקמן!?

בשלמא לתנא דידן, שלא כתב מנין של טרפות, אלא רק ביאר אותן במשנה, איכא למימר, דתנא - תנא, את הטריות ששנה התנא וביאר במשנתנו, הוא שנה, ואילו את יתר הטרפות, דשייר, ולא ביארן במפורש,

ב-מב

ב. החלק האמצעי, שהוא הארכובה העליונה [ארכובה - לשון ברך. לפי ששני החלקים, הארכובה העליונה והתחתונה הם סביב הברך], וחלק זה הוא השוק, שבמקביל לתחתיתו נמצא "צומת הגידין".

ג. החלק התחתון של הרגל [להוציא את כף הרגל], נקרא ארכובה התחתונה או "ארכובה הנמכרת עם הראש".

ובביאור מקום ה"ארכובה", מצינו כמה פירושים:

א. הארכובה היא העצם עצמה. רש"י לקמן עו א, ד"ה שחיטתו מטהרתו, שקרא לכל העצם התחתונה "ארכובה הנמכרת עם הראש". וכן משמע ברשב"א ברמב"ן ועוד ראשונים.

ב. הארכובה היא הפרקים והחיבורים הקטנים שבין העצמות. ראבי"ה והביאו המרדכי, שכתב: בין פרק התחתון לאמצעי יש עצם קטן המחברם וכו' והיינו, ארכובה. וכן מבואר בשו"ת הרא"ש כלל כ, טז. וראה עוד בפרי מגדים משבצות זהב י"ד נה א.

ג. הט"ז הביא פירוש נוסף בשם מהרי"ש, שארכובה היא הגליד [ובספר שיחת חולין פירש שהוא הסחוס המפריד בין הפרקים לעצמות].

זה נכלל בדברי המשנה "כל שאין כמוה חיה, טרפה". ואילו חכמים הכשירוה על סמך עדותו של תודוס הרופא.

וסמך לכך הם דברי הרמב"ם שפסק [שחיטה ח כג] שאם ניטל הלחי העליון הרי היא טריפה, וכתב הכסף משנה שהרמב"ם בתשובתו הסביר שאין זו הוספה על הטריות אליו שהיות ובודאי לא תחיה, הרי זה נכלל בדברי המשנה "כל שאין כמוה חיה, טרפה".

13. רש"י מבאר שהרגלים האחוריות של הבהמה נקראות רגלים, והקדמיות נקראות ידיים. וכן כתב המרדכי [תרמח] שזה נאמר דוקא ברגלים האחוריות, אבל ברגלים שלפניה, אפילו החתך למעלה מן הארכובה, כשר, לפי ש'חסר' ו'יתר' אינם מטריפים ברגל הקדמית, אך באחורית הם עושים את הבהמה טרפה.

ברגל הבהמה [להוציא את כף הרגל], יש שלשה חלקים [מתחילת שורשה, שהוא בפנים הבהמה, ועד סופה למטה]:

א. החלק העליון, שהוא הירך, הנקרא אף "קולית" [החלק הזה תחוב בראשו בעצם ה"אליה" שמעליה, בתוך גוף הבהמה].